

I det senaste avsnittet av podden Harisons dramatiska historia samtalar Dick Harrison och Katerina Harrison Lindberg om den medeltida Helgångkulten. Vi har ett exempel på en frettfrankest upprådare Nundna Grippetagen relik och går rakt ut på ett slagfält för hon tror att den här relikten så skulle befänga snabbt fiender. Man trodde det.

Harisons dramatiska historia kan höras på www.historiapunkt.nu eller det poddar finns. Det är mycket mer, det tänker jag, att Lindes van när man då får fasva sig över det, det är anfallet på detta kristna kloster som är bärgat och ligger långt åt norrut. Så vill man inte riktigt erkänna för rum att det kanske är ens egna ungdomma eller brusar. Utan det är lättare att peka bortåt.

Det var säkert inte bara skandinav och varg och gränser mellan van och skandinav och var en i länderna skott och den köpte hans boende under den här tiden. Historia nu är poddkasten om människor och händelser som förändrade världen. Programledare är Urban Lindstedt.

Vikingen var trädde fram i historien den 18 juni 793 när Nordmäpl undrade engelska klosteret Lindes van. Under nästan tre sekel skulle skandinavier resa herrega, handla och ta tjänst hos utländska tjejsare. Då styrde över Storbritannien, Kiev och Normandie.

Vikingen trädde in i ett sammanhang. De bosätter sig i Storbritannien, Normandie och Kiev. De reser ända till Amerika och Bagdad. De inspirerar andra med sin stid och de kommer med tiden att påverkas själva om den kristna europeiska kulturen.

Analihammer är arkilåg och författare och täder hässelbo med musikchef på Sikterna museum. Både aktuella med boken Vikinga tider när världen öppnades.

Jag kommer.

Tack så mycket.

Tredje boken om Vikinga tider? Eller har jag missat någon?

Nej, för att tillsammans och annan är en själv.

Ja, så är det ju naturligtvis, så är det ju naturligtvis.

Fantastiskt fin bok, måste jag säga.

För mig öppnade jag upp perspektiven lite på Vikinga tider.

Jag känner att ni sätter in vikingarna.

Det låter inte så spännande när jag säger det, men som ett internationellt perspektiv.

Men vad var det för världen som kom till?

Eller hur?

Är det så ni tänkte också?

Ja, men det var det väl.

Jag har alltid tyckt att Vikinga tiderna är som en lucka i tiden.

Vikinga tiderna är som en lucka i tiden, att plötsligt öppnas någonting.

Och man hittar kontaktmönster som man inte ser annars.

Och alla de här fantastiska föremålen från hela den dåtida världen som kan hittas i Skandinavien.

Som man inte riktigt kan förklara, med den här vanliga bilden av nationella vikantiderna.

Eller vad säger du?

I och med att vi inte utgår från ett nationell, svensk, Sverige eller Norge eller så, så lägger vi in det i ett sådana sammanhang.

Så händer saker med bilden, relationer.

I och med att de är så mycket så är det ännu mer relevant att visa vad händer på de här olika ställen. På vilka sätt påverkas man, på vilka sätt tar man tillbaka påverkan i olika riktning.

Hur hade Skandinavians kontakt med omvärlden sett ut innan Vikinga tiderna?

Men jag tänker att människor har ju alltid haft kontakt med varandra.

Och ofta betydligt mer långväga kontakten, vad man ofta tror.

Jag gillar ju att dra fram bronsållon som exempel, som är otroligt mycket längre tillbaka där brons...

Ja, man behöver tenn och koppar som kommer från helt olika ändar av Europa.

Och det var på en tid när man egentligen inte hade en så stor skep på sak, men ändå lyckas man hålla kontakt.

Så man har alltid haft kontakt, men precis som vi skriver om i boken, romariket, när det fanns, så byggde ju det ut kontakten väldigt långt ut.

Och förmåligen har man haft någon slags handelstationer som har riktat sig mot Skandinavien också där.

Och när det brakar samman så brakar hela den europeiska infrastrukturen samman också för företag.

Men vi vet ju det, ska en nave vara ner i västrom och så eller hur?

Ja.

Och på andra platser också sannolikt, eller hur?

Ja, och mycket av det guld som har hittats i Skandinavien från den tiden då romariket var på topp.

Den har ju exakt samma guldhalt som är i mynt från romariket, så att måligen så det har kommit hit.

Jag tycker aldrig riktigt man har fått någon riktig förklaring för vad de här,

det är kanske bara för att jag har läst för dåligt, men var de här nordiska gudarna kommer ifrån, men en del är väl ändå romeriska gudar och så eller hur?

Det här var inte en fråga som stod på listan nu, vi kan ta bort dem, inte vi svar om rätt.

Nej men det är väl klart att en del av de gudarna är samma eller otroligtvis liknande,

och mellan flera olika religioner som inte finns längre, men som fanns emellan i Europa på olika sätt.

Det är ju helt självklart att de har kopierat precis som runorna inte är nån så snyskapande,

och de har också försökt göra som de bättre där nere gjorde, så jag tänker att det är självklart.

Och sen är det ju många som tror att just orden är en gud som har kommit till Skandinavien tillsammans med,

eller av personer som har varit i rom till exempel i Armin.

Varför tror man det? Eller det är för att den fanns ner i rom också eller?

Ja, det finns likheter och det finns liksom i södra Tyskland och så där.

Det blir som väldigt tydligt att man läser er bok det här, det är att när den svenska arkeologen Oscar Montelius sitter och ska

dela in tiden, alltså den tiden som har varit i olika epoker, så verkar han hålla sig till ett system

fram tills han kommit till viking i tiden. Varför kan han inte hålla fast vid det tänkessättet man hade för de övriga epokerna?

Vad är det som händer där?

Alltså detta händer ju 1870.

Ja, det är värsta nationalismen här nu.

Exakt, och det finns ju en viking, det finns en bild av en viking, den idén är redan skapad, så lite kanske det är risken att han drävs av att försöka ge den plats den här attraktiva delen av någon sorts svensk historia

som hade landat och fått en bra status.

Det är liksom götiska förbundet igen här nu eller?

Ja, och på samma sätt som när man gjorde arkeologiska utgrävningar på ögar från den tiden uppsalar ögar och sådär,

så hoppade man ju på att hitta de viktiga kungarna eller vikingarna, så att det fanns en förväntan.

Så jag tror att det är att man skapar någon till, man ger ju en figur som heter viking en tid, och alla de andra tiderna har ju inte så här tydligt några åtal där den är händelse.

Nej, jag var ju alltså helt, bara ursäkta nu, jag erkänner min egen okunnighet här innan jag läste er bok,

jag var helt övertygad om att det här, för man säger att vikingartiden är från 793 med härinningen av Klåstedt Lindisfarn,

och sen avslutas det med slaget vid Hasting 1066, eller hur? Ja, just det.

Och jag var helt övertygad om att det var engelska arkeologer som hade tänkt ut där, men det är svensk, vi väljer på en av det som har blivit den mest populära epoken i vår historia, så väljer vi utgår från två händelser i Storbritannien, inte det är jättemärkligt.

Ja, det är jättemärkligt.

Och som i tanke på hur mycket vi rejste, hur de vikingarna rejste österut, men den här epokindelningen, på vilket sätt bryter den då mot tidigare, eller men de övriga epokorna,

vad är det som är annorlunda med epokindelning för vikingartiden och de tidigare epokorna?

Men det var ju, Oskar Montellut har ju delat in,

han brukar kalla sig där den svenska arkeologins fader, han har delat in alla de här epokorna, stenhälar på omsorg och gärna, alldeles vidare.

Och det som skiljer sig för vikingartin är att när han kom till vikingartin, så visste han inte hur han skulle göra, han provade sig fram massor av olika, men det passade aldrig in.

Men vi kanske inte ska ha någon vikingar period, eller?

Nej, om man inte kan, eller?

Nej, men det är inte självklart, det är en krävfond, precis som vikingen.

Och det är precis som vi skriver i den andra veckan, även om vikingen är en konstruktionsformateratalet,

så är det nu redan en del av vår historia.

Så det är svårt att ta bort vikingartiden.

Vi kan ju bestämma att den är oviktig utifrån ett historiskt korrekt och arkeologiskt perspektiv.

Men det är ändå en period som det har hänt saker på grund av att vi har skapat den och pratat om den,

och beforskat den tiden.

Så därmed är det ju en del av sin egen historia.

Sedan är det ju en del andra saker som händer just den perioden,

eftersom det är det vi har undersökt som gör att det kanske ändå händer specifika saker som är relevant.

Ja, för den vikingartiden, vi får den i alla högsta grad påverkat av vad som händer ni på kontinenten, eller hur?

För vid min här tiden, om vi då är i slutet på 700-talet, på 800-talet,

vilka stora maktcentrum finns i Europa vid den tiden?

Vilka är det vikingarna möter egentligen?

Om man tänker att den här tiden karakteriseras av att vi har valt att kalla den när världen öppnar sig,

och en del förklaring till att det var möjligt, det var ju just de här stora rikerna att det fanns, det fanns de här imperiodrömmarna, men också var det innebar av att handelsvägar kunna ligga fria,

utbyte och nökade och så där.

Är det liksom det tysk romerska riket här som gör det möjligt?

Inte riktigt än, nej.

Utan de fyra stora rikerna på den tiden som en del rivaliserade,

och andra försökte bygga en slags vänskapsrelation.

Det var ju just det frankiska, det bysantinska, kalifatet i Bagdad och emiratet i Kardova.

Det är ändå rikerna som ligger relativt långt bortifrån Skandinavien som ändå sätter sin prägen på?

Frankiska lag är nog lite obekvämt nära, till slut.

Och där fick Karl en stor, fullständig hybris och lät krönas till romersk tjejsare,

vilket gjorde att bysans som var romerska tjejsare på riktigt blev jätterederade.

Samtidigt som Karl en stor och kalifatet i Bagdad började bygga ganska vänskapliga relationer medan emiratet i Arlanda lös låg och fejande skap mot Bagdad.

Så att de här vilka som var vänner och fejande bland de här rikerna,

det hade ju ingenting att göra med religion snart tvärtom.

Men vikingarna reste ju så långt bort, det fanns ju Skandinavien i Bagdad och så.

Jag vet inte, Spanien har man inte hört hålla så mycket om, men det var säkert vikingar där också, eller?

Absolut. I det här romatet som var i Kardova så vet vi att det har funnits så kallade vikingar anfall.

Men de misslyckades ju, så vi har inte kunnat skryta om det så mycket.

Nej, det är inte därför man inte har hört hålla så mycket om det.

Med 844 så lyckades en vikingar styrka in segle upp för floden Guadalquivir och in ta Sevilja.

Det gick jättebra tills Armen från Kardova tar en bit längre norrut, kom tillbaka, gick ner och sen kom de inte tillbaka,

så var det inte roligt långt.

Vi får bara hört talas om succéen, förutom möjligtvis, vad heter Ingmars, vad säger man, Ingmars tåget?

Ja, sen finns det roliga berättelser från där personer från Allandalus eller där Emiratet i Kardova besökte Skandinavien.

Kan du berätta om det?

Ja, men inte du.

Jo, men det är ju så mycket i boken. Vi letar efter med omförs som har varit i Skandinavien, från den övriga Europa åtvärt dem, de platser som Skandinavien har varit i för att försöka se de samtida berättelserna.

Därför mycket av det som den normala berättelserna vi kan bygga på isländska sagor som beskrivit

för när jag såhär när,

är med ett kristet kontext där man tittar bakåt, tyst att jag var en på villar eller yckekristlar, så man ville beskriva dem på ett negativt sätt helt enkelt, eller på ett mindre bra än vad man själv är.

Precis som Romarriket har beskrivit de här andra så borde det utanför Romarriket, alltså de andra på ett sätt.

Så det påverkar ju väldigt mycket den bilden.

Men hur ser jag mest att tala om fadlan, ibn fadlan, som stötter på rusen som man kallar sig i det som är Södra Ryssland idag.

Men det var även Spanjor eller folk från det som är Spanien idag som...

Ja, vi har en från Kardubas som är i Heidebi och nu var den i Danmarken eller Tyskland.

Ja, just nu är det Tyskland.

Men i alla fall det som vi definierar som så kallad vikingarland eller Skandinavien under vikingartiden med någon sorts kulturutbud.

Och där beskriver han ju väldigt intressanta saker, bland annat så berättar han ju om att han är överraskad av att både män och kvinnor är sminkade på ett sätt som de bänker att bli vackra av, skriver han.

Det är ju fantastiskt.

Det är ju ganska intressant. Han definierar både män och kvinnor att bli vackrare och jag tänker att vi har idag en snarare bild av att kajal eller smink kommer från ojäntan eller kommer från nedelhavet på något sätt.

Men han kommer därifrån och blir överraskad.

Så de sminkar sig inte i nuvarande Spanien, men de gör det i Heidebi.

Både vara ett smink som man tagit av viker och kan för kan, eftersom man kan begreppet smink så finns det, men jag tänker att han kan få säga någonting som vi skulle mer kalla krigsmålning eller som i Nordamerikas,

liksom mythologin om Nordamerikas, vad heter det, Native Americans utsäggande, men med eller punkare eller så som oftast vikingar beskrivs idag i nu tida Hollywoodfilmer som blir de, är de ju väldigt mycket sminkade.

Men det är ganska nyttan inte det. Alla av de serierna som har kommit senaste året är mycket kajal alltså.

Det är mycket kral och mycket färg och mycket argonskugg.

Ja, men de är ju närmare sanningen nu än 50-talets Hollywood viking.

Ja, vi vill inte ens tänka på 50-talets Hollywood viking. Jag kan bara föreställa mig hur det skulle vara.

Men i den här europeiska kontexten då, vad var det som hände som gjorde att vikingarna hade möjlighet att ge sig ut och härja så?

Det handlar igenom relativt få antal människor som ändå lyckas ganska bra både i Storbritannien och i Frankrike eller Frankariket och även nuvarande Holland och så.

Ja, men det är rätt mycket som händer som går samman.

Alltså det är ju vikingatiderna så att början av en medeltida varmebölja, alltså det blir lite lite varma. Så några Europa ska ner av en blir bättre på sätt. Det går lättare att odla. Folk kanske blir starkare och mer bättre.

Och sen så har vi då Frankariket och nya försök till att skapa nya riken, håller på att förstöra.

De är så stora men man har inte samma struktur som kanske Rummarriket hade för att ha en kontroll ända ute i Perferin längs några kustorna till exempel.

Och där är det då möjligt kanske att röva och raffa, att komma dit och bråka lite.

Men är det här en direktrest av västromsfall eller egentligen?

Ja, västromsfall är ju en sveksam formulär som Rum finns ju kvar.

Så att västrum är ju en lång period av en förändring, men det finns ju ett attraktion att vilja bli en nya rum och ska tjäsa.

Det är ju det de alla de nya maktstrukturerna och Frankariket och den uppdelningarna alla vill ju bli den nya tjäsan av Rum.

Men jag tänker att när Paris inte lyckas hålla ihop sitt land hela längst ute i kanterna och det kommer nya krafter,

starka virilaskandinaver som vill slåss eller bråka, så är det ju inte så jättesvårt att de kan få förhåll och hjälp lokalt också.

Om man sommar tillsammans, närbar allierar sig med dem och sen slåss man mot den makten som finns och den som beskattar dig.

Det tycker jag blir väldigt tydlig i er bok också, att man förstår ju att när vikingarna kommer, typ när de kommer till Lindes fan och så där,

de har koll liksom, de vet hur tidvattnet kommer att gå där, de är inte bara några random bärsärka som dyker upp,

de känner till de här områdena helt enkelt eller hur, och mycket så kanske i Frankariket också, eller?

Ja, det finns ju exempel på det som vi kallar stubitannien idag,

med gravar som visar att det finns mer ännu få fondskandinavier som har varit där innan Lindes fan.

Och det visar sig också att de som är begravda om sådana så kallade vikingar eller de andra, kan man då titta på i DNA eller isotop testat att de är också från olika platser.

Och det är mycket möjligt, tänker jag, att Lindes fan, när man då förfasar sig över det,

det är anfallet på detta, liksom kristna kloster som är liksom bärgat och ligger liksom långt åt norrut,

så vill man inte riktigt erkänna för rum att det kanske är ens egna ungdomar eller brysar, utan det är lättare att pecka liksom bortåt.

Du menar att de kommer, eller falla?

Det är väl att gå lite långt eller?

Ja, men de kanske inte bara, de var säkert inte bara skandinav, och varg och gränser mellan var och en skandinav,

och vad är en idlända eller en skatt eller en köttlandsboende under den här tiden?

Jag tycker att när man läser isländska sagor och så, när man läser om vikingarna då så får man ju, jag vet inte hur mycket vi ska tro på de isländska sagorna, men man får ju känna att de rör sig med väldigt skärmklarhet,

i ett ganska stort område. Det känns som när de är i nuvarande England och sånt,

att de känner sig hemma där och de kan prata med folk, de verkar liksom inte ha något problem att ta sig runt liksom.

Jag kan nästan tänka mig att vi skulle känna oss mer främmande än vad de gör på många sätt, eller?

Ja, men det är ju det för att de inte är bara främlingar, utan en del av dem är lokala också.

Och det finns ju färg exempel på att man har umgått tidigare, det kan man säkert huska det.

Det är ju väldigt trändigt nu med DNA-forskning och sånt, har det på något sätt kunnat förändra bilden,
eller är det bara detaljer som...
Ja, men jag tycker nog att både DNA-forskning där du liksom ser rent biologiskt vad som finns i kroppen,
men också det som man kallar isotopeforskning där du kan borra i tänder och där kan du se var har du vuxit upp,
vilka mineral har funnits på platsen där du har vuxit upp för att du har lagrat sin kropp.
Och både de sakerna, de bekräftar ju snarare den här liksom rörliga världen,
att människor har rört sig över stora områden och i nätverk.
Man kan ju också säga att just det DNA-forskning har ju kunnat visa att många graver som tidigare har tolkat
som direkt Scandinaviska, är ju snarare liksom rent biologiskt än en lokalbefolkning som har iklats sig i en annan roll, eller?
Det kan vara lokalbefolkning som egentligen har blivit som gått upp i de nordiska människorna som kommer ut ifrån det.
Det understryker, tänker jag, snarare liksom att världen var rörlig och människor kunde välja att förändra.
Ja, men jag tycker när man läser det säkert, när man läser om hur skandinaver ifrån åkte österut, alltså i det nuvarande ryssland så får man ju också en bild.
Det är inte så himla lätt att reda ut vad det var för människor och vilka som var skandinaver och vilka som var lokala, eller hur? Det är ganska mångfaciterad bild man får när man börjar gräva i det.
Och det var förmålighet inte så viktigt för dem själva heller.
Nej, nej, men så var det garanterat.
Jag tänker också att vi vet ju att många har rejst det i alla riktningar.
Kanske 60-70% av dem gör det ju ofrivilligt för att de blir som slavare.
Man raggat upp folk, tar till fångar folk på vägen, säljer dem på nästa plats.
Så det finns ju en enorm rörlighet bland manförs ofrivilliga rörlighet också.
Och sen ser det väl då någon aristokrati eller elit och krigare som är de som frivilligt äsar.
Men det är ju en stor del av befolkningen som förflyttas runt i Europa i alla riktning.
Det finns bara en rörlighet i Key West, men man tror inte på vad det kan ta dig.
Träva tillbaka i tid till en stad som är rädd med historien.
Ta bort fantastiska artister och musiker.
Ta bort siffror främst på vägen.
Eller bara ta bort och söta upp det i landet.
För mer om Key West och de flesta siffrorna, visst www.flakeys.com.
Key West, nästan perfekt, långt från normal.
Exciting news, New York. Empire Blue Cross Blue Shield är att bli Anthem Blue Cross and Blue Shield.
Fokus på hela hjälpen.
The same doctors, hospitals and support.
The same us.
Because the heart and soul of who we are will always be our dedication and passion

to improving the health of all New Yorkers.
We are Anthem Blue Cross and Blue Shield.
New name, same commitment to you.
Never go it alone.
That's our Anthem.
E-book är utgående från ganska mycket vackra föremål.
Det är lite det som är tråden i en sån här så kallad coffee table-bok.
Det är en väldigt vacker och fin bok.
Ja, verkligen.
Den skulle ha perfekt ljuklapp, skulle jag säga.
Det är lite långt i julen, men vi är ju snart där.
Det närmar sig mer och mer.
Jag kan tänka mig att ni har suttit och grälat om vilka tryllar som skulle...
Eller vilka förlåt.
Ja, just det.
Det har ni inte gjort om.
Nej, men det var väl också en sån tanke.
Ofta i museisamlingar eller historieböcker i Skandinavien så pratar man ju mycket om.
Men den här föremålet har hittats där och där.
Och mer, sällan vad det har tillverkats eller vad det kommer från.
Eller hur man har funderat över hur det har kommit dit.
Så det var hur levig vi ville.
Vilken har varit din favoritfin som ni har skrivit om här?
Det var jättesvårt att försöka fundera ut vilket skulle vara ett favoritfin.
Så jag började med att välja ett föremål som är alldeles i början av boken.
Det är ett litet sandstenssprin och det är bara 8,5 cm stort.
Det ser inte mycket ut för världen.
Det ser verkligen inte mycket ut för världen.
Men det har en kort runinskrift.
Det passar ju också som lider Ormika, Ulfär, Gräker och Jerusalem, Island och Särkland.
På den här tiden betyder Grek och Bysans och Särkland betyder Kalifatet i Bagdad.
Det är nästan som en kort resen.
Ja, det är en resenskildning.
Man tänker att det är 600 mil mellan Bagdad och Reykjavik.
Det är två personer som på det här lilla brynet och skryter om sin resa.
Det häftiga är ju inte bara att det finns två personer som har gjort en sån här resa vid den här tiden.
Utan också att de var ju inte ensamma.
Det var ju 1 000 och 8 000 till som gjorde en motsvarande resa.
Och med dem följer jag inte bara med att föremål.
När de har gjort den här resan som de berättar om så har de ju vandrat genom flera världsrelioner.
Många klimatsioner, olika rik och statsskick och tagit upp en massa erfarenhet.
Det finns ju exempel på skandinover som har varit i Bagdad och sannolikt ljugit om att de är kristna
bara för att slippa betala skatt.
Eller hur?

Ja, det är ganska liste.

De hade straffskatt på folk som inte tillhörde islam eller kristnor.

Nej, de som det fyllaste var att dyrka många gudar och fick man betala mest skatt.

Så det var därför de satt om att de var kristna.

Ja, ja, ja.

Ted, vilka är dina?

Har du någon sån här favorit eller har du också haft svårt här nu på den här?

Nej, men jag har ju en super favorit som jag inte kände till så mycket innan.

Och den är mycket större.

Det är en kista, vad kan det vara?

Det är lika stor som om det var ett barn som skulle lägga sig in.

Men den är fyllda verktyg.

Och det är hantverksverktyg med flera olika tekniker.

Och verktygen är väldigt logiska de flesta.

Det har man hittat på Gotland där det var en för som man kallar mest amyr.

Man tänker sig att kistan har sänkt ner i vartnet.

Är det nån slags offer?

Det är en tolkning.

Det är en av mina saker som jag tycker är spännande med.

Om man utgår från hantverkarens varför offerar man alla sina verktyg?

Hur ska man kunna fortsätta agera?

Det måste vara väldigt stora värden i en sådan här.

Absolut.

Den som är hantverkare och klarare av att få stängklumpar

till att bli metall och svärd,

eller träd ska förändras.

Det finns också något magisk koppling.

Hantverkaren är lite trollkar eller mystifierad

i den här tiden.

På vikingar tiden.

Så det finns ju massa spännande runt om vad hantverkans roll.

Och hantverkan är inte makthavare.

Men de menar inte vem som helst.

Det finns en annan respekt.

De har en särställning.

Och den som har offerat den här kistan

har i alla fall gett ifrån sig det viktigaste den har.

Då kan man ju tänka sig

att ens partner ska överleva fruktummen.

Därför ger man den till gudarna.

Det finns också möjlighet att den gömmer.

Man gömmer den och tror att man ska hämta den.

Men sen blir man i gällslagen istället.

Det finns flera tolkningar i den.

Men det roliga med de här verktygen är att de är till stor del relevanta fortfarande. Man kan känna igen dem. Ja, man kan använda dem. Om man förstår det, har man gått på konstfacka eller har jobbat lite med träd eller metall så är det inte så svårt att använda just liknande. Det är flera stycken. Men om man får som gillar att liva eller vad det heter. Om man försöker testa en historisk tid. Det finns flera kopior av den här uppsättningen i verktyg. Nån av dem sa till mig nu att jag ska få testa dem. Det tänker jag är de mest fantastiska som kan få färg. Jag ska testa att använda dem här och se. Inte de riktiga, hoppas jag. Nej, inte de riktiga, men kopior av dem. Jag tror att det... När vi pratar med en historisk tid som inte har så mycket skrivet att vi vet än att man får bli sart sjuka. Man blir ai på folk och man blir förälskad. Man var kot. Men vi vet också med det här att man hantverksmässigt kunder, ungefär liknande saker också som också påverkar hur vi är och vem vi är. Det är där det ger ju verktyget, där så objekten, det arkeologiska finnet ger en enormt viktig bidrag till dessa förskriftiga källare om tid. Det finns ju fantastisk hantverkning. Jag avslutar ju boken med det här fantastiska schackspelet. Jag hoppas... Det här är ju... De har jag sett förut. Men de är ju underbara. Ja, de är fantastiska. Det är ju också en fantastisk historia. Och det är ju... Om man hoppar tillbaka till den här tiden som Oscar Montel just hittade på gränsen för, så är det ju nästan ett säkel senare. Så så lägger någon nere en liten stenkista

på en lois yttrehöbriden.
Det är liksom utmarkens utmark verkligen.
Långt upp i Atlanten utanför Skottland.
Och i den här kistan så fanns pjäserna
till minst fem olika schackspel.
Alltså det är fem olika spel.
Fem olika spel. De här figurerna kommer från.
Och själva figurerna är tillverkade från...
För där kommer den här rörliga världen in igen.
De är tillverkade av valtänder
och valross elfenben från Grönland.
Men de är förmodligen tillverkade
i Trondheim, nuvarande Norge.
Så bara material.
Så sannolikt har skönomaterial hämtats från Grönland
och där tillverkas i Norge.
Och sen är det handlat på yttrehöbriderna.
Och sen är ju fack i sig jättespännande.
Man brukar ju alltid säga att det är en gestaltning
av det perfekta medeltida samhället på något vis.
Men de här pjäserna som hittades på hebriderna
de ser inte riktigt likadana ut
som de pjäser vi tänker på idag
utan där finns bärsarkar till exempel
som är verkligen sådär hedniska figurer.
Vad motsvarar de idag?
Jag tror det är busskoppar.
Men från början så var det ju ett indiskt krigspel
där det som är busskoppar eller bärsarkar
var stridsefanter och drottningen var en visst sej.
Och sen så har det liksom förändrats
och vandrat från indiska halvön
till den muslimska världen och vidare
upp i Europa och liksom transformerat
så blir det ett nya system.
Precis som guldarna.
Ja, exakt.
Det finns ju så många fynd.
Jag vet inte vilka man alla ska prata om.
Ett som jag studsade lite på när jag läste i bok
är ju de här två kvinnorna i Osebergarsköpet.
Och det här är inte att nu ska jag vara
såhär politiskorrekt här.
Utan jag blir ju faktiskt djupfascinerad

i Osebergarsköpet när jag läste om det.
Kan du inte berätta lite mer om det?
Det är ju också fantastiskt.
Det är ju också tidigt 800 tal
och det är ju två kvinnor som valer den här graven
och det är den mest rikt utrustade vikingtida graven
som någonsin har hittat.
Det är ett fantastiskt krigschepp.
De här kvinnorna måste ha haft oerhört status.
Förstått, det blir också tydligt man läser i bok
att bara bygga ett sådant här stridsschepp.
Nu kommer jag ihåg vad det är 40 000 timmar.
Det var något sådana här enorma,
alltså arbetstimman bara.
Osebergarsköpet är ju inte bara ett skepp,
utan det är också otroligt mycket träarbetan och utsirat.
Och i den så fanns det ju flera stycken utsirade källkar,
det fanns möbler, det fanns sängar.
Det finns fantastiska textilier
som föreställer förmuddning
en slags religiösa procession och sådär.
Men det finns också en massa andra förmål
som säger någonting om de här kvinnorna.
Det finns en stav som är utsirad,
så nu ser det ut som bambu
som förmålning av att den härskar symbolen.
Men det är intressant.
Det är fascinerat.
Vad har de sett bambu nånstans?
Vad växer bambu?
Inte i Norge, i alla fall.
Och det finns också en massa magiska förmöter.
Det finns bollmöt, det finns cannabis.
Var det vanligt att röka cannabis på vikingen tiden?
Det är vanligt och vanliga, men man kan tro.
Det är ingenting som har snackat så mycket om det.
En sak som jag tycker är otroligt häftigt är
att det finns också fragment av 15 olika sidentyger
av en speciell typ som brukar kallas tjejseliga textilier
som var extremt exklusiv,
vad fanns bara i princip i palatsmiljöer och katedraler.
Vad har de här kvinnorna fått tag på det här?
De måste ha varit rika.
Eller delas familj eller snätfäk måste ha varit enormt rika.

Ja, rika, magiskt begåvade.
Det är inte säkert att de kommer över alla de här sakerna.
Ärligt, men det vet man inte.
Apropå ny teknik så vet man ju att
på resten av kvinnorna,
att de har vägget för att ha läft ett sådant aristokrat
eller överklass.
De är aristokrater.
Jag bryr honom på vad de har ätit
och hur de har betalt på händer har tagnat.
En av den yngre finns i resten av tänderna
på att man har använt något sådant metall,
tandpeter eller nånting.
Det kanske man inte har,
utan det borde vara en trä sticka,
för den är inte rika.
Man kan också se att de har rakat ut för saker i livet.
De har skadat sig, de har haft sjukdomar,
men de har ändå blivit,
de händer tagna väldigt väl.
Den ena kvinnan är väl en gravt handikappad
utifrån ölehör.
Det finns ju andra,
det är inte första gången man pratar om den här
kvinnliga krigaren i Birka.
Hon som ursprungen trodde man väl inte
att det var en kvinna,
för det var så mycket vapen i hennes grav.
Men nu vet man att hon är kvinna.
Det här är ju något som populärkulturen,
idag ska du alltid vara en riktigt brutal
sköldmöme i alla anfall.
Eller hur?
Inte en viking,
utan en hård sköldmö.
Men vet vi hur vanligt det var
med sådana här kvinnliga krigare?
Kan vi ens gå det och veta det?
Jag tänker att den här kvinnan
på Birka, den har kanske inte så mycket
ändrat.
Borde du inte ändra och bilda
vikingetiden så mycket som den borde
för oss att fundera över

oss själva
och vad våra egna bilder kommer ifrån.
För det var ju inte ont
om i den här samtiden,
det här är ju mitten av 900-talet någon gång,
i samtiden så var det ju inte ont om
mäktiga kvinnor ute i världen.
Det fanns ju Storförstinnande Kiev
Olga som var känd för att vara extremt
brutal.
Minst sagt.
Den bisonthinska tjejsaren
Soi, innan så fanns
också andra bisonthinska tjejsare som kallades
en som heter Irene,
en som heter Theodora.
Den tyskromiska tjejsaren var gift
med en bisonthinsk prinsessare
som när han hastigt och lustigt dog
mällan innan var den som regerade ganska länge
som hette Theofan.
Det fanns ju många
mäktiga kvinnor i samtiden
så därför är det ju ganska
naturligt.
Det har väl lite obegått av oss att bli
chockade över den kvinnliga krigare egentligen.
Kanske är det 18-tals filt.
Jo, det slår jag alltid till
det årtnadsfilter.
Det som är mest känd för den här
graven, det är just att
den här kvinnan har begravts
med en komplett
varpenustrustning, vilket är ganska ovanligt.
Men egentligen är hennes kläder
ännu häftiga.
Hon har en toppig mössa med en
silvertoff så vad som
nästan skulle kunna beskriva som
bisonthinska hårkläder.
Av manliga snitt, men extremt
exklusiva, med sidanremser och så där.
Och i det samtida bison

så var också det
mest
statusfyllda kläder
för det högsta
samhällsskiktets kvinnor.
Alltså kläder av manligt snitt.
Man kan säga att de kvinnliga
och manliga tjejsarna prototyperades
i identiska dräkter och så där.
Så den här kvinnan speglar
i någonting
otroligt trendigt i sin samtid kanske.
Att man verkligen tar till sig
även upp i Norden,
hur Cedro brukar från
bison egentligen.
För det är det jag tänker också
det är intressant och viktigt.
För när man inte tittar på stjärnorna
utifrån ett land så blir det ju självklart
ett aristokratin eller de rikade.
Det är klart att de har köpt
ungefär samma saker.
De har råd att öka, de har råd att
skaffa både handverkare
eller så snor man en handvikare
att ta med sig hem helt enkelt.
Det finns möjlighet för ett skikt
precis som idag
stjärnorna eller rike.
Man får konsumera en
internationellt på någon nivå.
Och sen finns det en annan som är
där det här inte alls finns såklart.
Och det är inte,
ska ni nå vad den var,
inte en isolerad plats.
Men vet vi någonting om dem?
Det är nästan de här
häftiga aristokraterna
för att de är oftast
mer spännande att prata om.
Men vet vi om hur de vanliga befolkningen
hur de levde, hur de var?

Eller är det bara historiskt töcken?
Det är väldigt mycket mindre.
Det finns ju inga fantastiska gravar.
Det finns ju inga fantastiska gravar.
Men Joosebergs graven är ju fylld av väldigt exklusiva inredningssänger och möbler och annat som är gjorda på ett sätt som tydligt visar att man är inspirerad av det som händer ute i världen.
Man har en internationell smak eller kontext i det här.
Men det finns ju inget kvar av det andra.
Men det är ju, vi vet inte så mycket.
Det som finns som är i slutet av befolkarna, vi pratar om lite direkt efter, det är ju de här runbenen livet avslöst dit genom de här små korta medelar när det är inristade på ett runben som är slängda in hörna efter livet.
Det är väl i vår daglig kommunikation?
Ja och då är det saker som Ölma Goda i går, om han gör det eller kyss mig eller han tar mig på bäden.
Typer av sms-skvallor.
Och där kan vi ju säga att det är mycket magi och det är mycket gråter och trams, som myrdar av sms.
Men Nikke, vi har pratat om de isländska sagerna och det här är väl egentligen relativt sent som Skandinaverna kommer till

Island eller hur?

Vi vet

varför de tar sig dit.

Tidigare som jag alltid har sagt

att

många flyttade till Island

för att den norske kungen

har fag och började bli så hård

och då ville man

ta sig någonstans där

man kunde bygga upp ett samhälle som man ville ha det själv

och det har byggt en ganska

skandinavisk historia.

Ni tror inte det stämmer inte eller?

Det stämmer säkert delvis

men det är också ganska mycket

om man tittar på namnen

de namnen som finns,

det är ganska mycket kältiska namn också

så att det har nog varit allmän.

Är det munkan

när Nordmännen kom?

Ni tror inte att det bara

handlar om

den hårda kungen i Norge

att man flyttade till Island?

Hårda kungen i Norge

är liksom en

det låter som om det fanns ett norge

det är viktigt att

man förstör att Skandinavien

är många små små

maktsvärv

och att det kanske inte går att

definiera en såg geografisk

yta utan

snarare som

kriminella gäng eller

mafiagrupper. De finns och rör sig

i samma plats och man byter

i samma by eller samma stad

och man tillar ju olika fallangor

och man är väldigt i lojal

och snart byter.

Precis som du sa
man kan lätt bli slav
och man kan lätt bli fångad eller mördad
eller det finns liksom en sorts
osäkerhet. Så jag tänker ändå att
även om man inte ska sätta
kungen i Norge
men det blir ju lite
lite bättre under den här tiden
när Skandinavien folk följer bättre
och några kanske tar sig till honom
och säger nu är det mya som bestämmer
och
det blir att jag blir varman och som man kan
segla längre ner och det finns
platser. Det finns något att kolonisera
heller. Men Island tror jag handlar
mycket om att man vill leva
som man vill
och bygga upp ett samhällssystem
som man vill ha.
Men jag tycker att nästan den mest
fascinerande historien när det gäller
vikingar och det mest tragiska
det är ju koloniseringen av
Grönland. Eller hur?
Vad är det som händer där
egentligen?
Det är en rolig historia i början.
Det är att de flyttar
dit och de i början har dem
så bra där.
Ja men också det här
det är svårt att veta vad som är sant
eller inte. Man får väl ändå
luta sig lite på sagorna?
Ja i det fallet och där är ju den här
berättelsen om Erik den röde som inte
kunde.
Han stod inte ut och han hade begått ett
brott på Island precis som han hade gjort
i några år i tid där var det därför han
kom till Island en gång men nu har han gjort
det igen. Och istället för att

gömma sig i mitten av världen så
åker han ut enligt den här sagande
och letar efter någon annan plats
och upptäcker Grönland och därifrån
fortsätter man att göra upptäcksrät
och resor
väster ut.

Man är ända ner i
i princip Nordamerika eller hur?
Ja.

Och man har någon tillfällig
bostättning där uppe
nu om det kan där den måste ha.

Ja precis och
man har förmodligen varit
långt ner på Newfoundland
och Baffin
bukten eller Baffin Bay
också och där har jag
ett annat av mina favoritfynd
idag.

Det finns en bit valnötsträ
som man har hittat som någon har
telt i med hjärn och den här
trädet kan bara växa betydligt
längre söderut i Amerika och
det här hjärnet kan bara komma från
i Europa vid den här tiden så det
är någonting som har ett bevis på
att någonting har mötts där.

Ja
man kan inte vara säker på att
det kan ju vara så att de har fått
skrälingar längre än år utan
eller hur.

Men de kan ha varit väldigt långt söderut
det är svårt att veta.

Därför finns det DNA
som visar att skrälingarna
har haft
tillsammans med dem som bor i Island.
Det finns det.
Det finns skrälingarna i Island idag.
Det är ganska kontrollerat.

Alla är väl i princip analyserade
på Island.
Därför kan man ju säga att
kontakter
finns DNA från Amerika.
Precis.
Och det är inte nutida.
Nej, det är ju så pass.
Det kan man ju också säga i DNA-tjejerna.
Det är lite spretigt
här idag
men det blir ju lite spretigt
när man
ska
försöka fånga den här tiden.
Men det är ju också
det kommer jag också att tidigt
när man var ung och läst om vikingar
då var man ju väldigt fascin...
eller jag var i alla fall det.
Väldigt fascinerad av att de var nere i Konstantinopel.
Och
jag inser det igen
men det här är ju ingen nya historie
men när man läser om de är igen igen
så känner man ju bara
det är helt otroligt egentligen
att de här nordborna blir
livvaktig.
Den bysantinska tjejsan
måste ju ha varit en av de mäktigaste
människorna på jorden vid den här tiden.
Eller hur?
Det är både en av de mäktiga
och en av de mest hotade.
Ja.
Och här blir
det en av de märkten till de här.
Hur är det ens möjligt egentligen?
Ja men av sammanfällan
som allting annat tror jag att
vi måste tänka på de som nationella
identiteter utan de individer.
Och det här är ju givetvis

män
som antagligen har någon
styrka med att vara duktiga.
De är kanske lite längre, de är starkare
de är säkert också blående och vackra.
Men de har...
Det är sån grej att man vill ha en livvakt
som ser stiliga ut.
Och det är också viktigt kanske att ha
livvakt som inte har
en in i det lokala systemet.
Man har inga vänner eller fin.
Alltså den är ju...
man är långt borta ifrån.
Det kanske är lite tryggare än att ha
sådana som finns i närheten.
Men det är inte ovanligt
i alla riktningar att folk kan flyttas
på det här sättet.
Bysans hade ett lite speciellt
mängden så var tjejsarna
bland de mäktigaste hela världen.
Men
det var också så att de hade inte den typen av
arvsföljt som
man brukar tänka på. Men vem som helst
i princip kunde
göra anspråk på att bli tjejsare
och utmana och så där.
Men det fanns ingen valsystem eller sånt utan det
var bara...
Så därför var det också
bekvämt att ha en styrka
runt sig som inte hade något som helst.
Vad gjorde den här livakten bra?
Jag vet
inte riktigt.
En period
så var det någonting som gick tillbaks
på en slags överenskommelse mellan
tjejsarenebyans
och herrskaranikiev att
tjejsarenebyans
lovade att ett visst antal personer skulle

förlova var
livaktar eller väringar
och då var det säkert inte
alltid helt bekvämt.
Det första var det nog
bättre än att ha en livaktstyrka som
hade riskerat att få egna
politiska intressen.
Var det här något luckrativt tror ni
att ha ett sånt här uppdrag
och vara livakten?
Var det bara spännande eller blir man
förmögen på den?
Jag tror att det var nog det allra
häftigaste man kunde göra
på den tiden.
Om man var en ung man
så var det säkert liksom...
Det är inga fatta mener
utan det gör det såklart in.
Det här är ju som äventyr
som att tjänare
är kungare och gör sina resor
ute i världen och ska lära sig saker
och ting.
Som vi började
med att inleda att prata med den här
lite märkliga indelningen av vikingatiden
den kanske är en indelning vi får
fortsätta att leva med
men just slaget för Hastings sägs ju
var slut på vikingatiden då.
Fåkindelning vi lever med just nu.
Människorna fanns ju kvar
och kulturen även om den
kristna så naturligtvis förändrade oss
det. Men vilka är de viktigaste
dragen som lever kvar
i den svenska medeltiden ifrån
vikinga kulturen?
Jag tror att
det grundläggande politiska
systemet...
Med ting och sånt eller?

Med ting, med aristokrater
hur det fungerade
och jag tror att det lever kvar ganska långt
fram i tiden kanske ända fram till
reformationen egentligen.
Det har gjorts en utställning i Roärn
i Normandie, i Frankrike
som jag ser i somras där de har samlat in
fynd från nästan alla europeiska länder
med rest från de
så kallade vikingarna och skandinavarna
och i Normandie så identifierar
man ju sig som att det här är en del av
deras historia. Så det hette
Normandie på grund av att det är
en stor människt
så att man har en del av sin egen
historia där. Det är intressant
att säga den historien.
Det var ju också att de hade en berättelse
som var ganska kort som han var
som hände innan de kom till Normandie
men deras berättelse började i Normandie
och dessa så kallade vikingar
eller skandinavarna
deras anfördrar.
Vad gjorde de sen? Och då handlade
det om Sicilien men det handlade också
om Sicilien med ära överan
som då ära så skandinav
som ära överan
som är den som dödar viking
som ledar England.
Det är lite så här inbordeskrig nästan.
Ja så egentligen så slutar inte
skandinavisk dominans av England
1066 och den
det fortsätter ju.
Så det ligger ju jättemycket kvar
på flera ställen. Jag tänker också att
språken
finns jättemycket rest av skandinaviska
på de riteska öarna på Island
i Normandie i flera andra

språkgrupper.

Så där finns ju resten

kvar av den här tid.

Det är ingenting

som har funnits kvar.

Men när du besöker Normandie där

är det här någonting man är stolt över

den vanliga fransjosen som bor där nu?

Ja inte fransjosen men de som

identifieras som Normandier

och Rollo, alltså den första

som brukar sägs första härtigan

skandinav

från det vi kallar Danmark idag.

Men han är finns

på skulptur överallt

och på mynt och det finns gator

och det finns liksom närvarande

en så kallad

skandinavisk tradition.

De använder inte viking

begreppet viking. Man

är Normans.

Och i det ligger ju också

Normand.

Historien efter också.

Att i Normandia

en sådan här utställning handlar om

ärövrarna,

Normandorna,

innovatörerna.

De gör det ju till sin berättelse

om det att hur de som

kom hade med sig en massa nytt.

De har rejst runt men de också

skapade nytt i Normandia.

Samtidigt som vi läser

Rollo väldigt snabbt

där upp på Sverige blev Kristian.

Anamma den lokala kulturen

snabbt liksom blir en del av

den.

Det är inte ett makt

struktur där man kommer dit

och påtvingar något sådant
skandinavisk tradition.
Man mördar ganska mycket med den
lokala och så blir det något eget.
Och det tror jag är anledningen att
det har sån starkt förknippning kvar
inom Normandia.
Men det tycker jag man gör
på de flesta ställen.
Människor möts,
blandar sina erfarenheter
med varannan man bygger någonting nytt.
Jag menar man även om man
reser i Storbritannien och på Iland
och sånt där är man ju oftast
vill man gärna lyfta fram.
Det var inte så länge sedan jag hörde någon
ny ländare snacka om att Dublin var
den största vikingastaden
i Europa och sånt.
Det är någonting man ofta är stolt över
att plocka fram eller hur?
Absolut. Det finns andra grupper
som har rest runt i Europa som
är lika stolt över.
Vikingen är någonting som
alla verkar kunna
adära in i sin berättelse.
T.D. Heselbomm
och Anna Lihammer
aktuella med boken
Vikinga tider när världen öppnades.
Stort tack för att ni var med idag.
Tack så jättemycket själv.
Tack och hej!
Gjör Israel
Gjör Israel
var den judiska soldaten som sårade
vid östfronten i första världskriget
som var en del av Berlins
myllerande kulturliv som flydde
nazisterna för att starta
ett nytt liv i Stockholm.
I boken Lycklig den som kan glömma

återskapar Andreas Jedin
sin farfars historia.

Lycklig den som kan glömma är ett
berörande porträtt av ett judiskt öde
från en zionistisk framtidstro
till ett liv i förintelsens skugga.

Lycklig den som kan glömma är utgiven av
förlaget Historiska Media.

Judboken finns tillgänglig hos streamingtjänster
som Bookbeat, Storytel och Nextory.

Beställ den fysiska boken
på förlagets hemsida
historiskamedia.se
eller köp den i en bokhandel nära dig.